

HIBRU

Qotei aqa Niri a na iga anjam mergeqnu

¹ Nami Qotei na gago moma utru nanḡi anjam minjroqnej. A gam endena nanḡi anjam minjroqnej. A na aqa medabu o qaji tamo nanḡi qarinjreqlaqa nanḡi giloqnsib bati gargekoba gago moma utru nanḡi anjam minjroqneb.

² Ariya bini Qotei na iga dego anjam mergeqnu. Diḡo bati jojomqo deqa a na aqa Niri aqa medabu na iga anjam mergeqnu. Qotei na aqa Niri giltej deqa a inḡi inḡi kalil oqas. Aqa baḡ na Qotei na mandam atej unu.

³ A na Qotei aqa rianḡ koba iga osorgeqnu. Aqa so ti Qotei aqa so ti ombla kerekere. Aqa anjam siḡgila ti unu. Anjam dena a na inḡi inḡi kalil siḡgilatejunu. A gago une kobotetgosiqa laḡ qureq oqsiq Qotei siḡgila koba ti unu qaji aqa baḡ woq di awejunu.

Qotei aqa Niri a laḡ anḡro nanḡi tulaḡ buḡnjrejunu

⁴ Qotei na aqa Niri ḡam kobaquja yej. ḡam dena laḡ anḡro naḡo ḡam tulaḡ buḡnyejunu.

⁵ Nami Qotei na aqa Niri endegsi minjeḡ,
“Ni ijo segi Anḡro.

Bini e ino Abu unum.”

Osiqa olo anjam bei dego aqa Niri qa endegsi marej, “E aqa Abu sqai. A ijo Anḡro sqas.” Ariya Qotei na aqa laḡ anḡro nanḡi anjam degsi minjro-saiognej.

⁶ Nami Qotei na aqa Niri matu qarinyim mandamq aiqa osiqa a qa olo anjam endegsi marej, “Ijo laj angro kalil nanqi aqa sorgomq di sosib a qa louoqnqab.”

⁷ Ariya Qotei a laj angro nanqi qa anjam degsi marosaioqnej. A nanqi qa endegsi marej, “E ijo laj angro nanqi wau enjrem. Deqa nanqi jagwa ti namyuwo ti bulosib ijo wau ojeqñub.”

⁸ Ariya Qotei na aqa segi Niri endegsi minjej, “O Qotei, ni bati gaigai Mandor Koba sqam. Ni tamo bole unum deqa ni na ino segi tamo ungasari nanqi taqatñjroqñam.

⁹ Ni kumbra bole yqajqa tulañ arearetmeqnu. Ni kumbra uge yqajqa arearetmosaieqnu. Deqa ino Qotei na ni giltmosiqa ino gateq di gorenñ bilentosiq ñam kobaquja emej. Deqa ni tulañ areboleboleimeqnu. Ino arebolebole dena ino was nanço arebolebole tulañ bunyejunu.”

¹⁰ Qotei na aqa Niri degsi minjsiqa olo anjam bei dego endegsi minjej, “O Tamo Koba, ni nami mandam atem unu. Osim laj dego ino segi bañ na gereiyem.

¹¹ Laj ti mandam ti koboqab. Ariya ni bati gaigai sqam. Laj ti mandam ti gara jugo bulosib sariosib ugeqab.

¹² Tamo bei na aqa gara lubtoqnsiq taqal ateqnu dego kere ni na laj ti mandam ti lubtosim taqal atqam.

Tamo bei na aqa gara piqtoqnsiq taqal ateqnu

dego kere ni na lan ti mandam ti piqtosim taqal atqam.

Ariya ni segi bulyqasai.

Ni bati gaigai degsi sqam.

Ino sqajqa bati koboqasai.”

¹³ Qotei na aqa Njiri degsi minjsiqa olo minjej, “Ni ijo ban woq endi awesoqnimqa e na ino jeu tamo kalil nanngi elenjosiy ino singaq di atelenqai.”

Qotei na anjam deqaji aqa lan angro nanngi minjro-sairoqnej.

¹⁴ Lan angro nanngi Qotei aqa Njiri bul sai. Nanngi Qotei aqa wau ojo qaji mondor. A na nanngi qarinjreqlaqa nanngi aqa wau ojeqnuq. Nanngo wau agiende. Nanngi giloqnsib tamo ungasari a na elenqas qaji nanngi aqaryainjreqla.

2

Qotei na iga elenje aqa wau di tulan kobaquja

¹ Deqa ijo was, anjam nanngi nami quoqneq qaji di nanngi olo singila na ojsib dauryiy. E dego anjam di dauryqai. Iga dauryqasai di iga ulonjosim anjam di torei urato uge.

² Nami Qotei na aqa lan angro nanngo medabu na gago moma utru nanngi anjam minjroqnej. Anjam di singila koba. Deqa tamo ungasari kalil anjam di gotranjoqneq qaji nanngi Qotei na kambatnjroqnsiqa awai uge enjroqnej.

³ Bunuqna Qotei na iga padalo sawaq na elenje. Aqa wau di tulan kobaquja. Iga Qotei aqa wau di qoreiyqom di iga awai tulan ugedamu turqom. Awai di iga britosim jaraiqa keresai.

Namoqna gago Tamo Koba a na iga elenqajqa anjam di mare mare laqnej. Onaqa tamo nanji aqa anjam di quoqneb qaji nanji kamba olo mare mare laqneb. Osib iga endegsib mergoqneb, “Anjam di bole.”

⁴ Yeqnaqa Qotei na nanjo anjam di singilatoqnej. A gam endena nanjo anjam singilatoqnej. A Mondor Bole aqa wau segi segi jeisiq enjreqnaqa nanji manwa ti kumbra singila ti babtoqneb. Qotei aqa segi areqalo na a degyoqnej.

Qotei na iga elenjej aqa wau di Yesus a segi na tigeltej

⁵ Mondonj Qotei na mandam bunuj atqas. Iga qalieonum, Qotei na aqa lan angro nanji mandam bunuj di taqatqajqa wau enjrosai.

⁶ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenrenyeb unu,

“O Qotei, ni kiyaga tamo nanji qa are qaleqnum? Osim nanji qa duloqnsim aqaryainjreqnum?”

⁷ Ni na tamo nanji lan angro nanjo sorgomq di atem unub.

Deqa nanji lan angro nanjo sorgomq di sokiñala soqñib

bunuqna ni na nanjo ñam olo soqtetnjrimqa nanjo ñam tulanj kobaosim lan angro nanjo ñam bunyqas.

⁸ Od, ni na ingi ingi kalil osim tamo nanjo sorgomq di atim sqab.”

O ijo was, Qotei aqa anjam degsi unu deqa iga qalieonum, a na ingi ingi kalil osim tamo nanjo sorgomq di atim sqab. A ingi bei uratqasai. Ariya

bini iga uneqnum di ingi ingi kalil tamo nanngo sorgomq di sosai.

⁹ Ariya iga Yesus uneqnum. Nami a lan angro nanngo sorgomq di sokiñala soqnej. Bati deqa Qotei a tamo kalil nanngi qa are boleiyonaqa kumbra dena Yesus a nanngo padalo sawa osiq moiyej. A jaqatin koba osiq moiyej deqa Qotei na aqa ñam olo soqtetosiqqa ñam kobaquja yej.

¹⁰ Qotei a ingi ingi kalil qa utru. A na ingi ingi kalil gereiyej. A na aqa angro gargekoba nanngi joqsim lan qureq oqwajqa deqa are qalsiq Yesus sinjilatonaqa a jaqatin koba ej. Osiqa aqa jaqatin dena a Qotei aqa anjam torei dauryekritosiq tamo nanngi elenqajqa wau tigeltej. Qotei a degsi Yesus sinjilatej di kumbra bolequja.

¹¹ Iga qalie, Yesus aqa angro kalil a na aqa segi kumbra boleq di atej qaji nanngi a ombla Abu qujai. Deqa a na nanngi minjreqnu, “Ninngi ijo was tinngi.” A nanngi was qa minjrqaajqa jemaiyosaieqnu.

¹² Deqa a na aqa Abu endegsi minnej,
“O Qotei, e na ijo was nanngi di ino ñam qa sainjro-qnqai.

Nanngi louqa korooqnibqa e nanngo ambleq di tigeloqnnsiy ino ñam soqtoqnqai.”

¹³ Yesus a degsi aqa Abu minjsiqqa olo endegsi marej, “E Qotei qa ijo areqalo sinjilatosiy a qa tarinqnsiy sqai.” Osiqa marej, “Ninngi e nubiy. Angro kalil Qotei na ebej qaji nanngi di e koba na unum.”

Yesus na iga aqaryaigwa osiqqa tamo bulyosiq moiyej

¹⁴ Yesus aqa angro nanği di mandam tamo. Deqa Yesus a dego mandam tamo bulyosiq moiyej. A Satan aqa singila kobotqa marsiq deqa moiyej. Satan a moiyo qa utru. A na tamo ungasari nanği moyotnjqajqa singila ti unu.

¹⁵ Deqa nanği moiqa ulaeqnab Satan a nanği singila na ojelenqnu. Ariya nanği degsib ulaoqn-sib sonabqa Yesus a nanği Satan aqa banq dena elenqajqa marsiq moiyej.

¹⁶ Yesus a lan angro nanği aqaryainjrqa osiq moyosai. A Abraham aqa moma nanği aqaryainjrqa osiq moiyej.

¹⁷ Utru deqa a aqa was kalil nanği bulosiq tamo yuej. Deqa bini a atra tamo gate sosiq Qotei aqa wau ojeqnu. A tamo ungasari nanği qa dulosim nanği aqaryainjrqa deqa marsiq atra tamo gate brantej. A tamo bole unu deqa a Qotei aqa anjam kalil dauryoqnsiqa aqa wau ojeqnu. Aqa wau agiende. A na tamo ungasari nanço une kobotetnjqnsiqa Qotei aqa minjin taqal waiyeqnu.

¹⁸ Gulbe gargekoba Yesus aqa jejamuq di branteqnaqa a jaqatin koba oqnej. Deqa a na tamo ungasari gulbe oqnsib uneq aiqa laqnub qaji nanği gegerere aqaryainjrqa kere.

3

Yesus aqa ñam na Moses aqa ñam tulan bunyejunu

¹ O Kristen was kalil, Qotei lan qureq di unu qaji a na ningi metnej deqa ningi Yesus qa are qaloqniy. Yesus a Qotei na aqa anjam mare mare laqajqa qarinyej. A gago atra tamo gate unu. Deqa iga aqa ñam boleq di maroqnqom.

² Qotei na Yesus minnej, “Ni ijo wau oje.” Onaqa Yesus a Qotei aqa wau di uratosai. A wau di geregere ojoqnej. Moses a dego nami Qotei aqa wau geregere ojoqnej. A Qotei aqa tamo ungasari nanjo ambleq di wauoqnej. Tamo ungasari nanji di Qotei aqa tal bul soqneb.

³ Iga qalie, tamo nanji tal ateqnub qaji nanjo ñam kobaquja. Tal aqa ñam kiñala. Yesus a tal ato qaji tamo bul soqnej deqa Qotei na a ñam kobaquja yej. Yesus aqa ñam dena Moses aqa ñam tulan bunyejunu.

⁴ Tal kalil agi tamo nanji na ateqnub. Ariya Qotei a segi na inji inji kalil atelenej.

⁵ Moses a kanjal tamo bul sosiqa Qotei aqa tamo ungasari nanjo ambleq di wauoqnej. Deqa Moses aqa ñam kiñala. Tamo ungasari nanji di agi Qotei aqa tal bul soqneb. Moses a nanjo ambleq di wau geregere yoqnej. A Qotei aqa medabu oqnsiqa kumbra bunuqna brantqas qaji deqa anjam maroqnej.

⁶ Ariya Kristus a Qotei aqa Niri. Deqa Qotei na a wau yonaqa a Qotei aqa tamo ungasari nanji taqatnjroqnej. Tamo ungasari nanji di agi Qotei aqa tal bul unub. Kristus a wau di geregere yoqnej. A Qotei aqa Niri deqa iga gaigai gago areqalo a qa singilatoqnsim a mondonj olo bosim iga boletgwajqa deqa tariñoqnsim sqom. Iga degyqom di iga dego Qotei aqa tal bul sqom.

Tamo qudei nanji Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqasai

⁷ Iga Qotei aqa tamo ungasari unum deqa iga Mondor Bole aqa anjam qusim dauryqom. Aqa

anjam agiende,

“Bini bati endi ningi Qotei aqa medabu quoqniy.

⁸ Ningi nungo are miligi getentaib.

Ningi nungo moma utru nanji bul saib.

Agi nami nungo moma utru nanji ijo medabu quqwa asginjreqlaqa gotranjoqneb.

Nanji wadau sawaq di ijo siŋgila laŋa tenemtoqneb.

⁹ Nanji ijo siŋgila bati gaigai unoqneb gilsi gilsiq wausau 40 koboej.

Ariya nanji deqa e qa are qalosaioqneb.

¹⁰ Deqa e nanji qa minjin oqlaqa marem,

‘Nanji nanjo are miligiq di e daurbosaieqneb.

Nanji gaigai ijo gam bole urateqneb.’

¹¹ Deqa e nanji qa minjin oqlaqa endegsi minjrem,

‘Ningi ijo aqarato sawa miligiq gilqasai. E bole merŋonum.’ ”

¹² O ijo was, ningi geregere ŋam atoqniy. Ningi ŋam atqasai di ningi qudei nungo are miligi ugeqas. Amqa ningi Yesus qa nungo areqalo siŋgilatqa uratosib Qotei ŋambile gaigai unu qaji a qoreiyqab. Degaib deqa ningi ŋam atoqniy.

¹³ Iga mareqnum, “Bini bati endi.” Deqa ningi bati gaigai nungo Kristen was nanji siŋgilatnjroqniy. Une aqa kumbra na ningi qudei gisanjosim nungo are miligi getentaim deqa ningi degyoqniy.

¹⁴ Iga nami Qotei qa gago areqalo siŋgilatoqnem. Ariya gago areqalo di iga olo siŋgila na ojesosim gilsim moiqom. Iga degyqom di iga Kristus aqa segi tamo unŋasari tiŋtiŋ sqom.

¹⁵ Iga qalie, anjam endegsi unu,
 “Bini bati endi ningi Qotei aqa medabu quoqniy.
 Ningi nungo are miligi getentaib.
 Ningi nungo moma utru nanği bul saib.
 Agi nami nungo moma utru nanği ijo medabu
 quqwa asginjreqlaqa gotranjoqneq.”

¹⁶ O ijo was, yai nanği Qotei aqa medabu quo-
 qnsib olo quqwa asginjreqlaqa gotranjoqneq? Di
 Israel tamo unğasari agi Isip sawaq di sonabqa
 Moses na joqsiq gilej qaji nanği.

¹⁷ Qotei a yai nanği qa minjin oqlaqa gilsı gilsıq
 wausau 40 koboej? Di Israel tamo unğasari agi une
 yoqnsib wadau sawaq di morenoqneq qaji nanği.

¹⁸ Qotei na yai nanği endegsi minjrej, “Ningı ijo
 aqarato sawa miligiq gilqasai”? Osiqa minjrej, “E
 bole mernjonum”? Di tamo unğasari aqa medabu
 gotranjoqneq qaji nanği.

¹⁹ Deqa iga qalieonum, Israel tamo unğasari
 nanği di Qotei qa nanço areqalo sinğilatosaiqneq.
 Utru deqa nanği Qotei aqa aqarato sawa miligiq
 gilqa keresai.

4

*Qotei aqa tamo unğasari nanği aqarato sawa
 miligiq gilqab*

¹ Qotei a nami marej, “Ijo segi tamo unğasari
 nanği ijo aqarato sawa miligiq gilqab.” O ijo was,
 sawa di miligiq gilqajqa bati kobosai unu. Deqa
 ningı ulaoiy. Ningı qudei sawa di miligiq gilqa
 uratosib ulonço uge.

² Moses aqa bati qa Israel tamo unğasari nanği
 Qotei aqa anjam bole quoqneq. Iga dego Qotei aqa

anjam bole quoqnem. Ariya Israel nanği anjam di lanja quoqnsib nanğo areqaloq di sinğilatosaiioqneb. Deqa anjam dena nanği yala aqaryainjrosaiioqnej.

³ Iga Qotei qa gago areqalo sinğilateqnum deqa a na odgim iga aqa aqarato sawa miligiq gilqom. Agi nami Qotei a Israel nanği qa endegsi marej,

“E nanği qa minjin oqnaqa minjrem,

‘Ninği ijo aqarato sawa miligiq gilqasai. E bole merngonum.’”

Kumbra di Moses aqa bati qa brantej. Ariya iga qalie, tulanj nami Qotei a mandam atsiqa aqa wau kalil kobotej.

⁴ Agi aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb, “Qotei na aqa wau kobotosiqa bati 7 onaqa a aqaratej.”

⁵ Osib bunuqna anjam endi nenğrenyeb, “Nanği ijo aqarato sawa miligiq gilqasai.”

⁶ Deqa iga qalieonum, aqarato sawa di miligiq gilqajqa bati koboosai unu. Tamo unğasari qudei nanği miligiq gilqa kere. Tamo unğasari nami Qotei aqa anjam bole quoqnsib gotranjoqneb qaji nanği aqa aqarato sawa miligiq gilosai.

⁷ Deqa wausau gargekoba gilnaqa Qotei a olo aqarato bati bunuj atej. Agi a Devit aqa medabu na endegsi marej,

“Bini bati endi ninği Qotei aqa medabu quoqniy.

Ninği nunğo are miligi getentaib.”

Devit aqa bati qa Qotei a marej, “Bini bati endi.” Anjam dena iga endegsi osorgeqnu, Qotei a tamo unğasari nanği aqa aqarato sawa miligiq gilqajqa olo bati bunuj atej.

⁸ Josua na aqarato di Israel nanği enjrosai. Enjrej qamu Qotei a bunuqna olo bati bunuj atqa marosai qamu.

⁹ Deqa iga qalieonum, Qotei aqa segi tamo unğasari nanço aqarato bini unu. Iga yori bati gaigai aqarateqnum dego kere.

¹⁰ Iga qalie, tamo a Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqas di a aqa wau kobotosim aqaratqas. Agi Qotei a nami aqa wau kobotosiq aqaratej dego kere.

¹¹ Deqa iga aqarato sawa di miligiq gilqajqa tulan şingilaqom. Şingilaqasai di niği qudei Israel nanço kumbra dauryosib Qotei aqa anjam gotranjosib ulonço uge.

¹² Qotei aqa anjam a şambile ti unu. Anjam di şingila na waueqnu. A serie bul tulan qalat. Deqa anjam dena tamo nanço are qametnjroqn-siqa nanço qunun ti tanu ti şinga ti miligiq aiyooqn-siqa nanço areqalo ti nanço are miligi ti geregere pegiyeqnu.

¹³ İnği bei a Qotei qa uliqa keresai. İnği inği kalil Qotei a atelenej qaji di a na geregere şam atoqn-siq uneqnu. Deqa mondon a na qujai gago kumbra kalil qa iga pegigwas.

Yesus a gago atra tamo gate unu

¹⁴ Gago atra tamo gate unu. A lan qureq oqsıq di unu. A Qotei aqa Njiri Yesus. Deqa iga aqa şam boleq di maroqn-sim ojesqom.

¹⁵ Iga segi şingila şaiqoji. Deqa iga na gago une aqa şingila kobotqa keresai. Ariya gago atra tamo gate unu agi Yesus. Deqa iga endegsi are qalqasai, Yesus a gago une qa iga aqaryaigwa keresai. Iga

degsi are qalqasai. Satan na iga walawalaigoqn-siqa uneq waigwa laqnu. A nami Yesus dego uneq waiyqa maroqnsiq walawalaiyoqnej. Ariya Yesus a segi une saiqoji.

¹⁶ Deqa ijo was, iga Qotei aqa areq gilqajqa ulaqasai. Iga aqa areq giloqnqom. A iga qa are boleiyeqnu deqa iga aqa areq giloqnim a iga qa duloqnqas. Iga gulbe ti soqnim a iga qa are boleiyeqnsim gago gulbe qa aqaryaigoqnqas.

5

Atra tamo gate nanjo wau

¹ Qotei a mandam tamo qudei nanji giltjroqn-siqa nanji atra tamo gate ateqnu. Atra tamo gate nanjo wau agiende. Nanji na tamo ungasari nanjo une qa aqaryainjrqa maroqnsib wagme inji inji oqnsib Qotei atraiyeqnu.

² Atra tamo gate nanji di iga bul mandam tamo. Nanji dego singila saiqoji unub deqa nanji une yoqnqa kere. Deqa nanji na tamo ungasari powo saiqoji unub qaji nanji ti tamo ungasari Qotei aqa gam groteqnu qaji nanji ti lawo na aqaryainjre-qnu.

³ Nanji dego une ti unub deqa nanji tamo ungasari nanjo une qa ti nanjo segi une qa ti are qaloqnsib wagme inji inji oqnsib Qotei atraiye-qnu.

⁴ Tamo lañaj bei a aqa segi areqalo na atra tamo gate sqa keresai. Qotei a segi na atra tamo gate nanji metnjroqnsiqa ñam koba enjre qnu. Agi Qotei a nami Aron metosiq atra tamo gate atej.

⁵ Kristus a dego aqa segi ñam soqtosiq atra tamo gate sqa marosai. Qotei na Kristus giltosiq a tra tamo gate atej. Agi Qotei na nami Kristus endegsi minjej,

“Ni ijo segi Anġro.

Bini e ino Abu unum.”

⁶ Osiq a olo anjam bei dego Kristus minjej,

“Melkisedek a atra tamo soqnej

dego kere ni bati gaigai atra tamo sqam.”

⁷ O ijo was, Yesus a mandamq endi sosiq a sinġa pulutoqnsiq a Qotei pailyoqnej. A qalieej, Qotei na a oqa kere. Yim a moiqasai. Deqa a sinġila na Qotei pailyoqnej. A leleġ ti akam ti pailyoqnej. A aqa segi areqalo uratoqnsiq a Qotei aqa sorgomq di soqnej. Deqa Qotei na aqa pailyo quetoqnej.

⁸ Yesus a Qotei aqa Niri. Ariya a jaqatin koba oqnej dena a powo osiq a Qotei aqa anjam dauryqajqa qalieej.

⁹⁻¹⁰ Qalieosiq deqa a Qotei aqa anjam torei dauryekritej. Deqa Qotei na a giltosiq minjej, “Ni atra tamo gate sqam. Agi Melkisedek a nami atra tamo soqnej dego kere.” Qotei na Yesus degsi minjej deqa Yesus a tamo kalil Qotei aqa anjam dauryeqnub qaji nanġi elenqas. Nanġi elenqajqa utru agi Yesus qujai. Deqa nanġi nambile gaigai sqab.

Iga anġro mom bul sqasai

¹¹ O ijo was kalil, e Yesus aqa wau deqa anjam gargekoba niġi mernġwajqa unu. Ariya nunġo areqalo getenejunu deqa niġi anjam di aqa utru geregere poiġwa keresai. Deqa e niġi anjam di mernġwajqa banġi koba.

¹² Niŋgi nami are bulyeb bati olekoba gilqo. Deqa niŋgi Qotei aqa anjam plaltqa kere. Ariya nuŋgo powo kobaosai unu deqa niŋgi angro mom muŋgum uyeqnuub dego bul unub. Niŋgi iŋgi siŋgila uyqa keresai unub. Deqa tamo qudei na olo Qotei aqa anjam utruq na plaltosib niŋgi merngwab di kere.

¹³ Iga qalie, angro mom naŋgi muŋgum segi uyeqnuub. Naŋgi kumbra bole qa gam geregere poinjrosai unu.

¹⁴ Tamo naŋgi kokbaonub qaji naŋgi iŋgi siŋgila uyeqnuub. Naŋgi nami bati gargekoba kumbra bole ti kumbra uge ti pegiyoqneb. Deqa naŋgi areqalo bole ti powo bole ti unub.

6

Iga Qotei qa tariŋoqnqom

¹ Deqa ijo was kalil, iga Kristus aqa anjam nami utruq na quoqnem qaji dena prugosim olo anjam aqa damu dauryoqnqom. Yim anjam dena iga siŋgilatgoqnqas. Anjam iga nami utruq na quoqnem qaji di niŋgi qalie. Anjam agiende. Iga Qotei qa gago areqalo siŋgilatoqa, moiyo qaji kumbra uratosim are bulyoqa,

² yanso oqa, Kristen gate naŋgo gateq di baŋ atoqa, subq na tigeloloqa, Qotei na tamo kalil naŋgi peginjroqa, tamo qudei naŋgi ŋamyuwoq di gaigai soqa. O ijo was, Kristus aqa anjam di iga nami utruq na quoqnem. Ariya bini iga anjam dena prugosim olo anjam aqa damu dauryoqnqom.

³ Qotei na marim iga degyqom.

⁴ O ijo was, niŋgi qalie. Nuŋgo ambleq di tamo qudei naŋgi Qotei na areqalo suwantetnrnaqa

nangi lan qureq oqwajqa gam bole qalieeb. Nangi Mondor Bole esoqneb.

⁵ Nangi Qotei aqa anjam uyo oneiyognsib maroqneb, “Anjam di bolequja.” Nangi Qotei aqa singila mondon brantqas qaji di dego qalieosib ojesoqneb.

⁶ Ariya bati bei tamo nangi di olo ulonjosib Qotei aqa anjam qoreiyeb. Deqa nangi bunuqna puluosib are bulyqajqa gam saiinjrej. Nanjo une dena nangi Qotei aqa Niri olo namburbasq di qamobulosib tamo ungasari kalil nanjo namgalaq di aqa ñam tulan ugeugeiyeb.

⁷ Tamo deqaji nangi qa e yawo anjam endegsi merngwai. Wau lanja nangi inji yageq nabqa awa boqnsiq mandam aqa miligiq aieyqnu. Aieyqnaqa Qotei a mandam di boleteqnu deqa inji bole oqoqnsiq melieqnaqa wau lanja nangi boqnsib inji oqnsib uyeqnu.

⁸ Ariya sil luwit oqsim inji kabutnjrqas di inji bole oqwasai. Mandam di ugeqas. Deqa sokiñala Qotei na mandam di torei waliyosim namyuwo na koitqas.

⁹ O gago was bole, anjam singila di iga na ninji merngonum. Ariya iga qalieonum, ninji degsib padalqasai. Qotei na ninji elenqas.

¹⁰ Qotei a tamo uge sai. A tamo bole. Deqa a nunjo kumbra bole kalil unoqnsiq olo are walyosaieqnu. Nunjo kumbra bole agiende. Ninji gaigai wau bolequja yoqnsib Qotei tulan qalaqalaiyoqnsib aqa segi tamo ungasari nangi gegerereinjqnub. Ninji nami degyoqneb agi bini ninji degyeqnu.

¹¹ Gago are koba endegsi unu. Niŋgi kumbra bole di singila na ojoqnsib mondoŋ Qotei na niŋgi boletŋgwajqa deqa tariŋoqniy.

¹² Niŋgi asgiŋgaiq. Qotei aqa tamo ungasari naŋgo kumbra agiende. Naŋgi Qotei qa naŋgo areqalo singilatoqnsib olo asgiŋjrosaieqnu. Deqa mondoŋ naŋgi iŋgi bole bole Qotei a nami aqa aŋgro naŋgi enjrqa marej qaji di oqab. O ijo was, naŋgo kumbra di niŋgi dego degsib dauryoqniy.

Qotei aqa anjam a nami Abraham minjej qaji di a na singilatej

¹³⁻¹⁴ Nami Qotei na Abraham minjej, “E ni boletmosiy ino moma naŋgi tulaŋ kobatnjqai.” Osiqa aqa anjam di singilatej. Mandam tamo naŋgi na Qotei bunyqa keresai. Deqa Qotei a mandam tamo bei aqa ñam na anjam singilatqa keresai. Deqa a anjam di Abraham minjsiqa aqa segi ñam na anjam di singilatosiq minjej, “E bole mermonum.”

¹⁵ Onaqa Abraham a Qotei aqa anjam di qusiqa aqa areqaloq di atsiq tariŋosiq soqnej. A tariŋqa asgiyosai. A tariŋesosiq bunuqna anjam Qotei na minjej qaji di aqa damu brantonaq unej.

¹⁶ Anjam singilatqa kumbra agiende. Tamo bei na anjam singilatqa osimqa a tamo kobaquja bei aqa ñam na anjam singilatqas. Yim tamo qudei naŋgi qusib marqab, “Anjam di bole.” Deqa tamo qudei naŋgi anjam di olo uge qa marqa keresai.

¹⁷ Qotei na Abraham minjej, “E ino moma naŋgi kobatnjqai.” Osiqa aqa anjam di singilatej. Aqa kumbra dena a na Abraham aqa moma naŋgi osornjrej, a na aqa anjam di olo bulyqa keresai.

¹⁸ Deqa Qotei aqa kumbra aiyel unu. A na anjam di Abraham minjej. Osiqa aqa segi ñam na anjam di singilatej. Aqa kumbra aiyel di unu deqa a na aqa anjam di olo bulyqa keresai. A gisañqa keresai dego. Deqa iga Qotei aqa anjam di gago are miligiq di atsim Qotei aqa jojomq giloqnsim a qa tariñoqñom.

¹⁹ Qotei agi iga a qa tariñeqnum qaji a anka bul singila koba. Deqa iga Qotei qa gago are miligi singilatoqnsim Warum Tulañ Getento Koba gara gainejunu qaji di torei miligiq giloqñom.

²⁰ Yesus a getento warum di iga qa waqtosiqa a segi namoosiq miligiq gilej. Deqa bini a getento warum dia unu. A di sosimqa bati gaigai a gago atra tamo gate sqas. Agi Melkisedek a nami atra tamo soqnej dego kere.

7

Melkisedek a ñam koba ti soqnej

¹ Melkisedek a Salem qure nanjo mandor soqnej. A Qotei Goge Koba aqa atra tamo dego soqnej. Bati deqa Abraham a mandor qudei nanji ti qotsiqa nanji ñumej. Ñumsiqa olo aqa qureq beqnaqa Melkisedek a gamq di Abraham turosiqa aqa gateq di bañ atetosiqa a qa pailyej.

² Onaqa inji inji kalil Abraham a mandor nangoq dena eleñej qaji di a na poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej. Melkisedek aqa ñam aqa damu agiende, Kumbra Bole Yeqnu Qaji Mandor. Qure ñam Salem aqa damu agiende, Are Lawo. Melkisedek a Salem qure nanjo mandor

soqnej deqa aqa ñam aqa damu bei agiende, Are Lawo Qaji Mandor.

³ Melkisedek a abu saiqoji. A ai saiqoji. A moma bei dego saiqoji. Aqa ñambabo bati di iga qaliesai. Aqa moiqajqa bati di dego iga qaliesai. Deqa a Qotei aqa Njiri bulosiq a bati gaigai atra tamo unu.

⁴ Melkisedek aqa ñam tulan kobaquja. E deqa ningi saingwai. Gago moma utru Abraham a mandor nanqoq dena ingi ingi boledamu elenosiqa poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej.

⁵ Bunuqna Qotei na Livai aqa moma nanji minjrej, “Ningi atra tamo sqab.” Agi dal anjam endegsi unu, “Israel nanji na ingi ingi poto 10 yoqnsib oto qujai Livai aqa moma nanji atrainjroqncab.” Israel nanji Abraham aqa len na ñambabeb. Nanji Livai aqa moma nanjo was.

⁶ Melkisedek a Livai aqa len sai. Ariya Abraham a ingi ingi poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej. Atraiyonaqa Melkisedek a Abraham aqa gateq di ban atetosiqa a qa pailyej. Abraham agi nami Qotei na minjej, “E ino moma nanji kobatnjrqai.”

⁷ Iga qalie, tamo ñam ti nanji na tamo ñam saiqoji nanjo gateq di ban atetnjroqnsib nanji qa pailyeqñub.

⁸ Israel nanji na Livai aqa moma nanji ingi ingi atrainjreqñub. Livai aqa moma nanji moreñeqñub. Ariya Melkisedek agi Abraham na ingi ingi atraiyej qaji aqa moiqajqa bati nanji nami nenñrenyosaiqneqñeb. Deqa a bati gaigai sobulejunu.

⁹ Livai aqa moma utru qujai di agi Abraham. Deqa iga endegsi marqom, Livai na ingi ingi di osiq

Melkisedek atraiyobulej.

¹⁰ Melkisedek a Abraham gamq di turej bati di Livai a nambabosaisoqnej. Abraham a ingi ingi di Melkisedek atraiyej bati deqa Livai a Abraham aqa jejamu miligiq di soqnej. Bunuqna Livai a Abraham aqa leŋ na nambabej. Deqa iga endegsi marqom, Livai a dego ingi ingi di Melkisedek atraiyobulej.

Yesus a atra tamo gate bunuj unu

¹¹ Livai aqa moma nanŋi atra tamo sosib wauoqneqneq wau dena tamo ungasari nanŋi boletnjrosaiqnej. Nanŋi boletnjrej qamu atra tamo bei a olo brantosai qamu. Bole, dal anjam a marej, Livai aqa moma nanŋi atra tamo sqab. Dal anjam di Israel nanŋi nami esoqneq. Ariya Qotei a olo marnaqa Yesus a gago atra tamo brantej. A Aron bulosiq atra tamo brantosai. A Melkisedek bulosiq atra tamo brantej.

¹² O ijo was, dal anjam a marej, Livai aqa moma nanŋi atra tamo sqab. Ariya bunuqna Qotei a nanŋi kobotnjrsiq a olo atra tamo bei agi Yesus atej. Qotei aqa kumbra dena a na dal anjam bulyosiq olo dal anjam bei atej.

¹³ Yesus a Livai aqa leŋ na nambabosai. A leŋ bei nanŋoq na nambabej. Leŋ nanŋi di atraiyqajqa wau nami ojosaioqneq.

¹⁴ Iga qalie, gago Tamo Koba a Juda aqa leŋ na nambabej. Leŋ dena atra tamo nanŋi brantqajqa Moses a deqa marosaioqnej.

¹⁵ Yesus a atra tamo bunuj brantosiq Melkisedek bulonaq iga unem. Deqa iga poigeqnu, atra tamo

bunuj dena atra tamo kalil nami soqneb qaji nanği tulan bunjnrejunu.

¹⁶ Dal anjam a marej, atra tamo nanği Livai aqa lej na brantqab. Ariya Yesus a gam bei na atra tamo brantej. A nambile ti singila ti unu. A gaigai degsim sqas. Gam dena a atra tamo brantej.

¹⁷ Agi Qotei na nami Kristus endegsi minjej, “Melkisedek a atra tamo soqnej dego kere ni bati gaigai atra tamo sqam.”

¹⁸ O ijo was, anjam dena iga poigeqnu, dal anjam nami soqnej qaji di singila saiqoji. Dal anjam dena iga aqaryaigwa keresai. Deqa Qotei na dal anjam di taqal waiyej.

¹⁹ Dal anjam dena iga boletgosaiqnej deqa Qotei na dal anjam di taqal waiyosiqa olo gam bunuj waqtetgej. Gam bunuj di tulan bolequja. Gam dena dal anjam namij di tulan bunyejunu. Deqa iga gam bunuj di dauryosim Qotei aqa areq giloqnsim a qa tariñoqnoqom.

²⁰⁻²¹ Qotei na Yesus giltosiqa minjej, “Ni atra tamo sqam.” Degsi minjsiqa aqa anjam di singilatej. Atra tamo nami soqneb qaji nanği dego Qotei na giltjnroqnsiqa minjroqnej, “Ninği atra tamo sqab.” Ariya a aqa anjam di singilatosaioqnej. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu,

“Tamo Koba a na Kristus endegsi minjej, ‘Ni bati gaigai atra tamo sqam.’

Osiqa aqa anjam di singilatej. Deqa aqa anjam di a olo uratqa keresai.”

²² Deqa iga qalieonum, Qotei aqa anjam bunuj di tulan bolequja. Di kiyaqqa? Yesus a segi na anjam

di gereiyej deqa. Anjam dena dal anjam namij tulaŋ buŋyejunu.

²³ Nami tamo gargekoba naŋgi atra tamo so-qneḅ. Naŋgi moreŋoqneḅ deqa naŋgi gaigai atra tamo sqa keresai.

²⁴ Ariya Yesus a gaigai sqas deqa a gaigai atra tamo sosim wauoqnqas. Tamo bei na aqa sawa oqa keresai.

²⁵ Deqa tamo uŋgasari Yesus aqa ñam na Qotei aqa areq gileqnuḅ qaji naŋgi Yesus na torei elenqa kere. Di kiyaaqa? A gaigai ŋambile sosisq naŋgi qa Qotei pailyeqnu.

²⁶ Yesus a atra tamo gate deqaji unu deqa a na iga tulaŋ aqaryaigwa kere. A gaigai Qotei aqa segi kumbra boleq di sosisq dauryeqnu. A une bei saiqoji. A Qotei aqa ŋamgalaq di tamo tulaŋ bolequja. Qotei na a osi oqsiq laŋ qureq di awotej unu. Deqa a une tamo naŋgo ambleq di sosai. A isaq di unu.

²⁷ Atra tamo gate nami qaji naŋgi bati gaigai wagme iŋgi iŋgi oqnsib Qotei atraiyeqnuḅ. Mati naŋgi naŋgo segi une qa wagme iŋgi iŋgi oqnsib Qotei atraiyeqnuḅ. Osib olo tamo uŋgasari naŋgo une qa dego Qotei atraiyeqnuḅ. Ariya Yesus a wau degyosaieqnu. A bati qujai qa aqa segi jejamu ŋambile sonaq osiqa Qotei atraiyej.

²⁸ Dal anjam a nami marej, mandam tamo naŋgi atra tamo gate sqab. Tamo naŋgi di siŋgila saiqoji. Ariya bunuqna Qotei na olo anjam bei marsiqa anjam di siŋgilatej. Anjam di aqa damu agiende. A na aqa segi Niri torei keretosiqa a atra tamo gate atej. Deqa a bati gaigai atra tamo gate sqas.

8

Yesus a lan qureq oqsiq dia atra tamo gate unu

¹ Ijo anjam di aqa utru agiende. Atra tamo gate deqaji unu. Di Yesus qujai. A lan qureq oqsiq Mandor Koba aqa ban woq di awejunu.

² A lan qure qaji atra talq di atraiyo wau ojeqnu. Atra tal di Qotei aqa segi tal bole. Tamo bei na tal di atosai. Tamo Koba a segi na tal di atej.

³ Atra tamo gate nanqo wau di ningi qalie. Nanqi wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Deqa Yesus a dego atra tamo gate sosiqa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej.

⁴ Yesus a mandamq endi so qamu a atra tamo sosai qamu. Di kiyaaqa? Livai aqa moma nanqi segi mandamq endi atra tamo sosib wagme ingi ingi Qotei atraiyeqnu. Dal anjam a degsi unu.

⁵ Livai aqa moma nanqi gaigai mandam qaji atra tal miligiq di waueqnu. Atra tal dena lan qure qaji atra tal iga lan suwi osorgeqnu. Moses a nami atra tal di atqa laqnaqa Qotei na tal sigitosiqa Moses osoryonaqa degsi atej. Agi Qotei na Moses endegsi minjej, “E mana goge dia atra tal sigitosim ni osormem. Deqa ni atra tal ti aqa ingi ingi kalil ti degsim gereiyime.” Qotei na nami Moses degsi minjej.

⁶ Ariya bini Yesus a atraiyo wau ojeqnu di wau tulan bolequja. Aqa wau dena atra tamo nami qaji nanqo wau tulan bunyejunu. Yesus a Qotei aqa anjam bunuj singilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqa yeba waiyej unu. Deqa anjam bunuj dena anjam namij di tulan bunyejunu. Ingi

bole bole bunuj Yesus na iga egwa marej qaji dena inŋi bole bole namij dego tulaŋ bunyejunu.

Anjam bunuj a na anjam namij tulaŋ bunyejunu

⁷ O ijo was niŋgi are qaliy. Anjam namij dena iga aqaryaigwa kere qamu Qotei a olo anjam bunuj marosai qamu.

⁸ Ariya Tamo Koba a na tamo uŋgasari naŋgo une babtetnrjsiqa endegsi marej, “Niŋgi quiy. E bati atonum unu. Bati di brantimqa e anjam bunuj qosisiy Israel naŋgi ti Juda naŋgi ti minjrit naŋgi qusib dauryqab.

⁹ Ijo anjam bunuj di anjam namij dego sai. E naŋgo moma naŋgi Isip sawaq dena joqsim gilsim mana goge dia ijo anjam namij naŋgi enjrem. Bati deqa naŋgi ijo anjam di dauryqa uratosib gotraŋyoqneb deqa e na kamba naŋgi qoreinjrem.

¹⁰ Ijo anjam bunuj agiende. Bati bei brantimqa e na ijo dal anjam kalil osiy Israel naŋgo areqaloq di atqai. Osiy naŋgo are miligiq di dego nenŋrenyqai. Deqa e naŋgo Qotei soqnit naŋgi ijo segi tamo uŋgasari sqab.

¹¹ Sosib bati deqa naŋgi kalil e qa geregere qalieqab. Deqa naŋgi olo bunuqna naŋgo was naŋgi endegsi minjrqsai, ‘Niŋgi Tamo Koba a qa qalieoiy.’ Degsi minjrqsai. Naŋgi kalil e qa qalieqab. Tamo ñam ti tamo ñam saiqoji naŋgi ti kalil e qa qalieqab.

¹² Di kiyaaqa? E naŋgi qa dulosiy naŋgo une kobotetnrqai. Deqa bunuqna e naŋgo une qa olo are qalqasai.” Tamo Koba a nami degsi marej.

¹³ Agi Qotei a marej, “E anjam bunuj qosqai.” A degsi marej deqa iga qalieonum, anjam a

nami qosej qaji di olo namijej. Deqa anjam di sokiñalayosim torei koboqas.

9

Atra tamo gate nami qaji nanği wagme aqa len atraiyeqñub

¹ Israel nanği anjam namij dauryoqñeb bati deqa nanği mandam qaji atra talq di Qotei qa louoqñeb.

² Atra tal di jagwa oqajqa tal bul. Tal miligiq di warum bei soqñej. Warum di aqa ñam “Getento Warum.” Warum miligiq di nanği lam ti atra bijal ti atraiyqa bem ti atñab soqñej.

³ Getento warum qoreq di nanği gara kobaquja bei gainteb. Gara aqa qoreq di warum bei soqñej. Warum di aqa ñam “Warum Tulañ Getento Koba.”

⁴ Qa sum koitib qurem quleqñwajqa deqa marsib atra bijal gol na gereiyosib warum dia atñab soqñej. Qotei aqa dal anjam so qaji ñam moñgum dego warum dia soqñej. Ñam moñgum aqa qalaq di gol na walateb. Ñam moñgum miligiq di lañ qure qa inği uyo Qotei na nami Israel nanği anainjrej qaji di tabirq di atñab soqñej. Tabir di dego gol na gereiyeb. Ñam moñgum miligiq di Aron aqa walwelqa toqoñ nami qenjilitej qaji di atñab soqñej. Meniñ aiyel Qotei a nami nanño quraq di aqa dal anjam nenğreñyej qaji di dego ñam moñgum miligiq di atñab soqñej.

⁵ Ñam moñgum aqa quraq di lañ anğro aiyel nanño sigito qunun atñab soqñej. Lañ anğro aiyel nanği di Qotei aqa siñgila sigitoqñsib unub. Nanño bari na ñam moñgum di kabutesoqñej. Ñam

monğum aqa qura di tamo unğasari nanğo une kobotetnrqajqa sawa. Bini e inği inği kalil deqa anjam koba marqasai.

⁶ Inği inği kalil deqaji atra tal miligiq di atnab sonabqa atra tamo nanği bati gaigai atra tal miligiq giloqnsibqa warum dia Qotei louqajqa wau yeqñub.

⁷ Ariya atra tamo gate a segi bati qujai qa wausau gaigai Warum Tulañ Getento Koba di miligiq giloqnsiqa aqa segi une qa ti tamo unğasari nanğo une qa ti leñ oqnsiqa Qotei atraiyeqñu. Tamo unğasari nanği di powo bole ti sosai deqa nanği une yeqñub.

⁸ O ijo was kalil, Mondor Bole na iga endegsi osorgeqñu, atra tal namij sonaqa iga Warum Tulañ Getento Koba di miligiq gilqajqa gam geteñejunu.

⁹ Atra tal dena kumbra bunuj bini branteqñu qaji di iga laña suwi osorgeqñu. Tal dia atra tamo nanği wagme inği inği oqnsib Qotei atraiyeqñub. Ariya wagme inği inği dena tamo unğasari Qotei qa loueqñub qaji nanğo are miligi gereiyetnrqajqa keresai. Deqa nanği endegsi qalieqa keresai, “Bole, Qotei na gago une kobotetgekritqo.” Değyqa keresai.

¹⁰ O ijo was, anjam namij di a inği uyo qa ti ya uyo qa ti yanso oqajqa ti jejamu inği inği qa ti segi mareqñu. Qotei na İsrail nanği anjam namij di enjrej. Di kiyayqa? Nanği anjam di dauryosib soqñib bunuqna a na olo gam bunuj gereiyqas.

Kristus na aqa segi leñ osiqa Qotei atraiyej

¹¹ Ariya Kristus a brantosiqa a gago atra tamo gate sosiqa inği bole bole Qotei na mondoñ iga

egwas qaji di osiqa lan qure qa atra tal miligiq gilej. Atra tal di tulan bolequja. Atra tal dena mandam qaji atra tal tulan bunyejunu. Mandam tamo nanği na lan qure qaji atra tal di gereiyosai.

¹² Kristus a makau ti kaja du du ti nanço len osiqa atra tal di miligiq gilosai. A aqa segi len osiqa bati qujai qa atra tal di miligiq gilej. Aqa wau dena a gago uneq na iga olo awaigej deqa iga nambile gaigai sqom.

¹³ Atra tamo nami qaji nanği makau ti kaja du du ti nanço len oqnsib Qotei atraiyeqñub. Osib makau nanço damu koiteqñab skuleqñaq sum oqnsib tamo unğasari nanço gateq di bilenteqñub. Nanği na tamo unğasari une ti unub qaji nanço jëjamu yansetñrqaqqa marsib kumbra degyeqñub.

¹⁴ Ariya Kristus aqa len na wagme nanço len tulan bunyejunu. Kristus a jiga bei saiçoji. A gago jëjamu yansetgosai. A gago are miligi yansetgej. Mondor gaigai sqas qaji a na Kristus singilatonaqa aqa segi nambile osiqa Qotei atraiyej. Osqa aqa len aiyej qaji dena gago are miligi yansetgej. Deqa iga qalionum, iga Qotei aqa namgalaq di une saiçoji unum. Deqa iga moiyo qaji kumbra kalil uratqom. Osim Qotei nambile gaigai unu qaji a qa are qaloqn-sim wauetoqnqom.

Kristus aqa len na anjam bunuj singilatej

¹⁵ Yesus aqa len aiyej qaji dena iga bole aqaryaigej. Deqa iga Qotei aqa namgalaq di tamo bole une saiçoji unum. Yesus a na Qotei aqa anjam bunuj singilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqa yeba waiyej unu. Nami iga anjam namij aqa sorgomq di sosim bati deqa

iga une yoqnsim laqnem. Onaqa Yesus a iga qa moisiq dena a iga olo awaigosiq gago une kobotetgej. Deqa iga ti tamo ungasari kalil Qotei na metnjreqnu qaji nanqi ti nambile gaigai sqom. Qotei a nami marej, “E na nambile di ijo segi angro tinjin nanqi enjrqai.”

¹⁶ E mandam tamo nanqo kumbra qa merngwai. Tamo bei a qalieqo, a bunuqna moiqas. Deqa a pepa bei osim aqa angro nanqi aqa inji inji kalil oqajqa marsim nanqo ñam nenqrenyim sqas. A moiyoisaisoqnimqa aqa angro nanqi aqa inji inji oqa keresai. A moiyimqa nanqi aqa inji inji oqab.

¹⁷ Tamo di a nambile soqnmqa aqa anjam nenqrenyey qaji di a laña sqas. Ariya a moiyimqa aqa anjam di sinqila ti sqas.

¹⁸ Dego kere nami atra tamo nanqi anjam namij sinqilatqa osibqa nanqi na wagme nanqi ñumeqnaq nanqo leñ aiyuqnej.

¹⁹ Agi Moses a dal anjam kalil plaltosiq tamo ungasari nanqi minjrseq koboonaqa a na makau ti kaja du du ti nanqo leñ osiq ya ti sil lent ti namtan aqa dani aqa ñam hisop de ti turtosiq tamo ungasari nanqo gateq di bilentej. Osiqa Qotei aqa lou gara nenqren aqa qoreq di dego bilentej. Sil lent di kaja du du nanqo junqum na gereiyo qaji.

²⁰ Moses a leñ bilentosiq marej, “Leñ endi aisiq Qotei aqa anjam sinqilatqo. Agi Qotei a nami ninqi endegsi merngej, ‘Ninqi anjam di dauryiy.’ ”

²¹ Osiqa Moses a olo leñ bilentonaqa atra tal ti atraiyqajqa inji inji ti nanqoq dego aiyey.

²² Deqa iga qalieonum, leñ na inji inji kalil yansqas. Leñ aiqasai di Qotei na tamo ungasari

nanngo une kobotqasai. Dal anjam a degsi marqo.

Kristus a gago une kobotqa marsiqa aqa segi jejamu Qotei atraiyej

²³ Atra tal namij aqa inġi inġi dena laŋ qaji inġi inġi laŋa sigitejunu. Atra tamo nanġi na wagme nanngo leŋ oqnsib dena inġi inġi di yanseqnub. Ariya wagme nanngo leŋ na laŋ qaji inġi inġi yansqa keresai. Leŋ tulaŋ boledamu na segi laŋ qaji inġi inġi yansqas.

²⁴ Iga qalie, Kristus a mandam qaji atra tal miligiq gilosai. Mandam qaji atra tal di tamo nanġi na ateb. Tal di Qotei aqa atra tal bole laŋa sigitejunu. Kristus a laŋ qureq oqej deqa bini a Qotei aqa areq di sosisqa iga qa waueqnu.

²⁵ Atra tamo gate nami qaji a wausau gaigai wagme nanngo leŋ oqnsiqa Warum Tulaŋ Getento Koba di miligiq gileqnu. A aqa segi leŋ osaieqnu. A wagme nanngo leŋ oqnsiq miligiq gileqnu. Ariya Yesus a degyosaieqnu. A laŋ qureq oqsiq bati qujai qa aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej. A bati gargekoba degyosaioqnej.

²⁶ A bati gargekoba degyoqnej qamu Qotei na nami mandam atej bati deqa a jaqatiŋ oqnsiq bosu bosiq agi bini olo jaqatiŋ eqnu qamu. Ariya diŋo bati jojomqo deqa Kristus a bati qujai qa mandamq aisiq gago une kobotqa marsiq aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej.

²⁷ Iga qalie, tamo kalil nanġi bati qujai qa moiyeqnu. Mondonŋ nanġi Qotei aqa ulatamuq di brantib a nanngo une qa nanġi peginjqas.

²⁸ Dego kere Kristus a bati qujai qa tamo gargekoba nanngo une qoboiyetnjqra marsiqa aqa

segi jejamu osiq Qotei atraiyej. Ariya mondon a laj qureq na bças. Bati deqa a na tamo uņasari nango une olo qoboiyetnırqasai. A bosim tamo uņasari a qa tarıneqnu qaji nangi torei elenqas.

10

Wagme nanjo leñ na gago une kobotqa keresai

¹ Moses aqa dal anjam aqa wau agiende. Dal anjam na inji bole bole Qotei a mondon iga egwas qaji di iga laña suwi osorgeqnu. Damu osorgo-saieqnu. Atra tamo gate nangi wagme inji inji oqnsib wausau gaigai Qotei atraiyeqnu deqa iga qalieonum, dal anjam na tamo uņasari Qotei aqa areq gileqnu qaji nangi torei boletnırqa keresai.

² Wagme inji inji dena tamo uņasari Qotei qa loueqnu qaji nango une yansetnırqa kere qamu atra tamo gate nangi na olo atraiyosai qamu. Deqa tamo uņasari nangi nango une qa olo are gulbein-jrosai qamu.

³ Ariya atra tamo gate nangi wausau gaigai wagme inji inji di oqnsib Qotei atraiyeqnu. Deqa tamo uņasari nangi nango une qa olo are qaloqnsib are gulbe ti unub.

⁴ Kumbra di aqa utru agiende. Makau ti kaja du du ti nango leñ na tamo uņasari nango une kobotetnırqa keresai bole sai.

⁵ Deqa Kristus a mandamq aiqa osiqa endegsi pailyej,

“O Abu, ni atraimqajqa wagme inji inji qa arearet-mosaieqnu.

Deqa e ijo segi jejamu osiy ni atraimqai. Ijo jejamu di agi ni na e gereiyetbem.

⁶ O Abu, atra tamo nanġi na tamo unġasari nanġo une qa aqaryainjrqa maroqnsib wagme inġi inġi oqnsib nġamyuwo na koitoqnsib ni atraimeqnu.

Ni inġi inġi deqa arearetmosaieqnu.

⁷ Deqa e ni endegsi pailmonum,

‘O Qotei, e bonum.

Agi nami anjam degsib e qa nenġrenyeb.

Bini e ino areqalo dauryqa bonum.’ ” Kristus a mandamq aiqa osiqa degsi Qotei pailyej.

⁸ Agi Kristus a namoqna pailyej, “O Abu, ni atraimqajqa wagme inġi inġi qa arearetmosaieqnu. Atra tamo nanġi na tamo unġasari nanġo une qa aqaryainjrqa maroqnsib wagme inġi inġi oqnsib nġamyuwo na koitoqnsib ni atraimeqnu. Ni inġi inġi deqa arearetmosaieqnu.” O ijo was, dal anjam a nami atraiyqajqa inġi inġi deqa marej.

⁹ Ariya bunuqna Kristus a olo pailyej, “O Qotei, e ino areqalo dauryqa bonum.” A degsi pailyej deqa iga qalieonum, a kumbra namij di taqal waiyosiqa olo kumbra bunuj atej.

¹⁰ Yesus Kristus a Qotei aqa areqalo dauryosiq deqa a bati qujai qa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej. Wau dena Yesus na iga elenosiqa Qotei aqa segi kumbra boleq di atej.

Yesus aqa len na gago une kobotetgej

¹¹ Atra tamo kalil nanġi bati gaigai atra tal miligiq giloqnsibqa nango wau yeqnu. Nanġi bati gargekoba wagme inġi inġi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Inġi inġi dena tamo unġasari nanġo une kobotetnjrqa keresai.

¹² Ariya Kristus a bati qujai qa gago une kobotqa marsiqa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej. Os-
iqa lan qureq oqsiq dia Qotei aqa ban woq di
awoej. Deqa aqa atraiyo wau di gaigai sqas.

¹³ A Qotei aqa ban woq di awesosiqa mondon
Qotei na aqa jeu tamo kalil nanqi osim aqa sinqaq
di koroinjrqaqqa deqa tarineqnu.

¹⁴ Yesus a bati qujai qa aqa segi jejamu osiqa
Qotei atraiyej. Wau dena a na tamo ungasari a
nami Qotei aqa segi kumbra boleq di atej qaji
nanqi torei boletnjrej. Deqa nanqi bati gaigai une
saiqoji sqab.

¹⁵ Anjam deqaji Mondor Bole na dego iga merge-
qnu. Agi a endegsi mergeqnu,

¹⁶ “Tamo Koba a marej, ‘Ijo anjam bunuj
agiende. Bati bei brantimqa e na ijo dal anjam
kalil osiy tamo ungasari nanqo are miligiq di atqai.
Osiy nanqo areqaloq di dego nengrenyqai.’ ”

¹⁷ Osiqa olo anjam bei dego totoryosiq endegsi
marej, “E nanqo une kobotetnjrqai deqa bunuqna
e nanqo une qa olo are qalqasai.”

¹⁸ O ijo was, Qotei na gago une torei kobotej deqa
atraiyo inqi bei na gago une olo kobotqa keresai
bole sai.

Iga Warum Tulan Getento Koba di miligiq gilqa kere

¹⁹ O ijo was kalil, Yesus aqa len aiyej qaji dena
gago une kobotetgej. Deqa iga Warum Tulan
Getento Koba di miligiq giloqnqom. Iga ulaqasai.
Warum di agi Qotei aqa atra talq di unu.

²⁰ Yesus a segi na nambile qa gam bunuj waqtet-
gosiqa a segi namoosiq warum di miligiq gilsiq

gara gainjejunu qaji dena torei miligiq gilej. Gara di Yesus aqa segi jejamu.

²¹ Gago atra tamo gate unu agi Yesus. Deqa a na Qotei aqa tamo ungasari kalil nanği taqatnjreqnu.

²² A gago kumbra uge kalil qa are qalsiqa aqa segi len bilentonaqa aisiq gago are miligi yansetgej. Deqa iga ya na yanso em. Yesus aqa wau dena iga qalieonum, iga Qotei aqa namgalaq di une saiqoji unum. Deqa kumbra gisan kalil gago are miligiq di unu qaji di iga taqal waiyqom. Osim Qotei qa gago areqalo torei singilatosim aqa areq giloqnqom.

²³ Iga qalie, inği bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di a na egwas. A uratqasai. Deqa iga Qotei aqa ñam singila na ojsim boleq di maroqn-sim inği bole bole deqa tariñoqnqom. Iga areqalo aiyeltqasai.

²⁴ Iga gago Kristen was nanği are tigeltetnjro-qnimqa nanği qalaqalaiyo kumbra ti kumbra bole bole ti dauryoqnqab.

²⁵ Osim iga Qotei aqa ñam qa korooqnqom. Iga kumbra di uratqasai. Kristen was qudei nanği koroqajqa asginjreqnu. Deqa iga nanği singilatnjroqnqom. Niği qalie, Yesus a olo bqajqa bati jojomqo.

Iga Qotei aqa Niri qoreiyqasai

²⁶ Niği quiy. Iga Yesus aqa anjam bole qalieonum deqa bunuqna iga diqosim gago segi areqalo na une yoqnqasai. Yoqnqom di Qotei na gago une kobotetgwasai. Osim atraiyqajqa inği bei iga egwasai.

²⁷ Iga une yoqnqom di iga pegigwajqa bati qa ulaosim tariñqom. Pegigwajqa bati deqa Qotei na aqa jeu tamo kalil nangi ojelenosim ñamyuwo kanñan kobaq di breinjrças.

²⁸ Iga qalie, tamo bei a Moses aqa dal anjam gotrañyimqa tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo aqa une unsib boleq di maribqa tamo ungasari nangi a qa dulqasai. Nanñi a qalib moiças.

²⁹ Ariya tamo bei a Qotei aqa Niri qoreiyosim aqa ñam ugeugeiyças di aqa une deqa a gulbe tulañ kobaquja oças. Aqa gulbe dena dal anjam gotrañyo qaji tamo aqa gulbe tulañ bunyças. Tamo di a nami Qotei aqa anjam bunuj Yesus aqa leñ na singilatej qaji di dauryoqnej. Osiqa a Qotei aqa segi kumbra boleq di soqnej. Ariya a olo Yesus aqa leñ di ugeugeiyosim Qotei aqa Mondor iga qa are boleiyeqnu qaji aqa ñam ugetças di a gulbe tulañ kobaquja oças.

³⁰ Iga qalieonum, Qotei a nami endegsi marej, “Tamo nanño une kalil e segi na kambatosiy awai uge enjrçai. Di ijo segi wau.” Osiqa marej, “Tamo Koba a na aqa tamo ungasari nanño une qa peginjrças.”

³¹ O ijo was, Qotei ñambile unu qaji a na tamo bei ñolawotças di a tulañ ulaugetças.

Nunño areqalo Yesus qa singilateqñub qaji di geregere ojesoqñiy

³² Niñgi are qaliy. Nami Qotei a nunño areqalo suwantetñgonaca bati deqa jeu tamo nanñi na gulbe ti jaqatinñ ti gargekoba niñgi enñoqñeb. Enñeqñab niñgi siñgila na tigelosib gulbe di gotrañyoqñeb.

³³ Jeu tamo nanği dena nuᅅgo Kristen was qudei nanği joqoqnsib tamo unğasari kalil nango ᅅamdamuq di tigeltjnroqnsib nango ñam misilinjyoqnsib nanği ugeugeinjroqneb. Yeqnab niᅅgi na nuᅅgo Kristen was nanği di beternjroqnsib siᅅgilatjnroqneb.

³⁴ Jeu tamo nanği dena nuᅅgo Kristen was qudei nanği ojoqnsib tonto talq di breinjreqnab sonabqa niᅅgi na tonto tamo nanği deqa are qaloqnsib nanği gegerereinjroqneb. Bati di jeu tamo nanği dena niᅅgi qudei nuᅅgo iᅅgi iᅅgi yaᅅᅅgoqneb. Ariya niᅅgi deqa are ugeᅅᅅgosaiognej. Niᅅgi areboleboleᅅᅅgoqnej. Di kiyaaqa? Niᅅgi qalie, iᅅgi di laᅅa mandam qaji iᅅgi. Iᅅgi bati gaigai sqas qaji di tulaᅅ bolequja. Mondonᅅ niᅅgi iᅅgi di oqab. Di niᅅgi qalie.

³⁵ Kumbra bole niᅅgi nami yoqneb qaji deqa olo are qaloqnsib yoqniy. Osib nuᅅgo areqalo Yesus qa siᅅgilateqñub qaji di gegerere ojesoqniy. Niᅅgi olo urataib. Niᅅgi uratqasai di mondonᅅ niᅅgi awai tulaᅅ boledamu oqab.

³⁶ Niᅅgi nuᅅgo gulbe kalil qoboiyoqnsib siᅅgila na tigelesoqniy. Niᅅgi degyqab di Qotei na niᅅgi siᅅgilatᅅimqa niᅅgi aqa areqalo dauryekritosib mondonᅅ iᅅgi bole bole a nami niᅅgi eᅅᅅwa marej qaji di niᅅgi oqab.

³⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib neᅅᅅreᅅyeb unu, “Sokiñala tamo bunuqna bqas qaji di a bqas. Deqa a tariᅅsokobaiyqasai. A urur boqujatqas.

³⁸ Ijo segi tamo unğasari bole nanği e qa nango areqalo siᅅgilatqab di nanği ᅅambile sqab. Nanği na

e qoreibqab di e nanği qa areboleboleibqasai.”

³⁹ O ijo was, iga Qotei qoreiyosim padalqasai. Tamo qudei nanği degyeqñub. Ariya iga tamo deqaji sai. Iga Qotei qa gago areqalo singilato qaji tamo. Deqa iga ñambile gaigai sqom.

11

Iga Qotei qa gago areqalo singilatqajqa kumbra

¹ Iga Qotei qa gago areqalo singilateqñum di aqa utru agiende. Iga qalieonum, inği bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di iga oqajqa tariñesoqñimqa a na egwas. Iga gago ñamdamu na inği di unqa keresai di unğum. Iga inği di oqom.

² Qotei aqa tamo unğasari nami soqñeb qaji nanği a qa nanço areqalo singilatoqñeb deqa a nanği qa maroqñej, “Nanği tamo bolequja.”

³ O ijo was, iga Qotei qa gago areqalo singilateqñum deqa iga endegsi poiqeqñu, bole, Qotei a anjam segi marnaqa lan ti mandam ti brantej. Inği inği iga unqa keresai qaji di Qotei na elenosiqa dena a inği inği kalil iga uneqñum qaji di gereinjrej. Iga degsi poiqeqñu.

Abel na Enok na Noa na nanği qalub

Qotei qa nanço areqalo singilateb

⁴ Abel a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a inği bei Qotei atraiyonaqa Qotei a inği deqa tulan arearetej. Kein a dego inği bei Qotei atraiyej. Ariya Qotei a Kein aqa atraiyo inği deqa arearetosai. Kumbra dena iga osorgeqñu, Abel a Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole une saiqoji soqñej. Abel a moiyej ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa bini a Qotei aqa anjam iga mergobuleqñu.

⁵ Enok a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa a moiyoſai. A űambile ſonaqa Qotei na a oſiq laű qureq oqeű. Oqnaqa tamo uűgasari naűgi a qa űamoqneb a olo unosaſi. Kumbra dena iga oſorgeqnu, Qotei na Enok laű qureq oſi oqosaſiſoſiqa a Enok aqa kumbra qa tulaű arearetoqnej.

⁶ O ijo waſ, niűgi Qotei aqa areq gilqa oſibqa niűgi mati a qa nuűgo areqalo ſingilatoliſib endegſib mariy, “Bole, Qotei a unu. Deqa iga a qa űamoſim gilſim itonaſa a na awai boledamu egwaſ.” O ijo waſ, niűgi degſib marqab di Qotei a niűgi qa tulaű arearetqas. Tamo naűgi Qotei qa naűgo areqalo ſingilatqasai di a naűgi qa arearetqa keresaſi.

⁷ Noa a dego Qotei qa aqa areqalo ſingilatej. Deqa Qotei na minjeű, “E bunuqna awa qariniűit boſim mandam kalil keretqas. Deqa ni qobuű gereiyime.” Noa a awa unosaſiſoſiqa a Qotei aqa anjam di dauryoſiqa aqa anqro naűgi ti aqa uűa a ti padalaib deqa qobuű gereiyeű. Aqa kumbra dena a na tamo uűgasari kalil mandamq di ſoqneb qaji naűgo une babetnjrej. A Qotei qa aqa areqalo ſingilatej deqa Qotei na a tamo bole une ſaiqoűi qa minjeű.

Abraham Sara wo naűgi Qotei qa naűgo areqalo ſingilateb

⁸ Abraham a dego Qotei qa aqa areqalo ſingilatej. Deqa Qotei na Abraham metonaqa a Qotei aqa anjam dauryoſiqa mandam mutu bei Qotei na a yqajqa minjeű qaji deq gilej. A ſawa qabitqas kiyo di a qalieoſaſiſoſiqa gilej.

⁹ A Qotei qa aqa areqalo ſingilatej deqa a gilſiq mandam mutu dia brantoliſiqa yaun tamo ſoqnej.

Mandam mutu di agi Qotei na a yqajqa minjej. A di sonaqa Qotei na minjej, “Mondon e na ino moma nanği mandam mutu endi enjrqai.” Onaqa Abraham a mandam mutu dia laqnsiqa jagwa oqajqa tal gereiyognsiqa di ɲeioqnej. A na Aisak Jekop wo nanği joqsiqa koba na soqneb. Qotei na nanği aiyel dego minjrej, “Mondon e na nunjo moma nanği mandam mutu endi enjrqai.”

¹⁰ Abraham a laɲ qureq oqsim dia sqajqa deqa are qaloqnsiq tariɲoqnej. Laɲ qure di bati gaigai sqas. Laɲ qure agi Qotei a segi na gereiyej unu.

¹¹ Abraham aqa ɲaun Sara a dego Qotei qa aqa areqalo siɲgilatej. Deqa a tulaɲ qeliosiqa marej, “Bole, e aɲgrotqai. Anjam Qotei na merbej qaji di a uratqasai. A dauryqas.” Sara a degsi marej deqa Qotei na aqa miligi gereiyetonaqa a gumaɲej.

¹² Abraham a dego qeliosiqa a moiqaɲqa bati jojomonaqa Qotei na a siɲgila yonaqa a aɲgro mel qujai ɲambabtej. Onaqa bunuqna aqa moma nanği tulaɲ gargekobaeb. Bongar tulaɲ gargekoba unub dego kere Abraham aqa moma nanği ulul bul tulaɲ gargekobaeb. Deqa sisiyqa keresai.

¹³ O ijo was, Abel na Enok na Noa na Abraham na Sara na nanği kalil Qotei qa nanjo areqalo siɲgilatesosib moreɲeb. Nanği mandamq endi sosibqa iɲgi bole bole Qotei a nami nanği enjrqa minjrej qaji di nanği osai. Nanği iɲgi di oqajqa tariɲesosibqa isaq na iɲgi di unsib deqa areboleboleiɲrej. Deqa nanği maroqneb, “Iga mandamq endi so boleiyqasai. Iga mandamq endi yaun tamo bulosim sokiɲala sosim bunuqna iga mandam endi uratqom.”

¹⁴ O ijo was, iga qalieonum, tamo ungasari anjam degsib mareqñub qaji nanği nanğo segi sqajqa sawa boleq oqwajqa are qaleqñub.

¹⁵ Nanği nanğo qure utruq olo aiqajqa deqa are qaleb qamu nanği puluosib aiyeb qamu.

¹⁶ Ariya nanği nanğo qure utruq olo aiqajqa are qalosaieqñub. Nanği sawa tulañ boledamu agi lañ qureq di unu qaji deq oqwajqa are qaleqñub. Tamo ungasari nanği dena Qotei endegsib minjeqñub, “Ni gago Qotei.” Yeqnaqa Qotei a nanğo Qotei sqajqa jemaiyosaieqñu. Nanği a qa nanğo areqalo sinğilateqñub deqa a nanğo qure agi lañ goge dia gereiyetñrej unu.

¹⁷ Abraham a Qotei qa aqa areqalo bole sinğilatej kiyo sai kiyo di Qotei a tenemtqa osiqa endegsi minjej, “Ni ino segi anğro qujai Aisak qalsim e atraibe.” Onaqa Abraham a Qotei aqa anjam di uratosai. Bole, Qotei na nami minjej, “E na ino moma nanği mandam mutu endi enjrqai.” Ariya a Qotei qa aqa areqalo sinğilatej deqa a Aisak osiq Qotei atraiyqa gilej.

¹⁸ Agi Qotei a nami Abraham minjej, “Aisak aqa leñ na ino moma nanği bumbranyqab.”

¹⁹ Abraham a Aisak qalqa osiqa endegsi are qalej, “E Aisak qalitqa, unğum, Qotei na a olo subq na tigeltqa kere.” Abraham a degsi are qalsiq sonaqa Qotei na saidyej, “Ni Aisak qalaim.” Deqa iga yawo anjam endegsi marqom, Qotei na Aisak subq na tigeltobulosiq olo Abraham yej.

Aisak na Jekop na Josep na nanği qalub Qotei qa nanğo areqalo sinğilateb

²⁰ Aisak a dego Qotei qa aqa areqalo singilatosiqa Jekop Iso wo nanjo gateq di aqa ban atetnjrsiqa nanji qa pailiyosiqa kumbra bunuqna nanjoq di brantqas qaji deqa nanji minjrej.

²¹ Jekop a dego Qotei qa aqa areqalo singilatosiqa Josep aqa angro aiyel nanjo gateq di aqa ban atetnjrsiqa nanji qa pailiej. A tulan qeliosiq moiqa jojomosiq deqa a na aqa walwelqa toqon ojsiq singa pulutosiq Qotei qa louej.

²² Josep a dego Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a tulan qeliosiq moiqa jojomosiqa a na aqa was nanji endegsi minjrej, “Ningi na nunjo moma agi Israel nanji minjribqa bunuqna nanji Isip sawa uratoqnsibqa bati deqa nanji ijo tanu osi gilqab.”

Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatej

²³ Ariya Moses aqa ai abu nanji dego Qotei qa nanjo areqalo singilateb. Deqa Moses a nambabonaqa nanji a osib bai qalub a ulitonab soqnej. Nanji qalieeb, Moses a angro tulan bolequja. Nanji Isip nanjo mandor koba ulaiyosai deqa nanji aqa anjam gotranjosib Moses ulitonab soqnej.

²⁴ Sosiqa tamo kobaqujaonaqa Isip tamo ungasari nanji na minjoqneb, “Ni Isip nanjo mandor koba aqa asi aqa angro.” Onaqa Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a aqa segi nam aguq atsiqa nanjo anjam di quqwa uratoqnej.

²⁵ A endegsi are qalej, “Qotei aqa tamo ungasari agi Israel nanji gulbe ti unub. Deqa unqum, e nanji koba na sosiy gulbe oqnqai. Une qa arebolebole a sokiñalayosim koboqas. Di e uratqai.”

²⁶ Osiqa olo endegsi are qalej, “E Kristus aqa ñam qa jemai oqai di kere. Mondon e awai tulan boledamu oqai. Awai dena silali ti ñoro ti kalil Isip sawaq endi unu qaji di tulan bunyejunu.” Moses a awai boledamu di oqa marsiq deqa a degsi are qalej. Osiqa Qotei qa aqa areqalo singilatej.

²⁷ Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a tigelosiq Isip sawa uratosiq gilej. Isip nanjo mandor koba a Moses qa minjin oqetej ariya Moses a deqa ulaosai. Qotei agi iga unosaieqnum qaji di Moses na unobulosiq deqa a singila na tigelosiq Isip sawa uratosiq gilej.

²⁸ Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a na Israel tamo ungasari nanji minjrnaqa nanji kaja du du ñumsib nanjo damu uyeb. Uysib kaja du du nanjo leñ ainaqa di osib Qotei na aqa lan angro bei qarinyim bosim Israel nanjo angro matu nanji ñumaim deqa leñ di nanjo siranmeq di liyeb.

*Tamo ungasari tulan gargekoba nanji
Qotei qa nanjo areqalo singilatoqneb*

²⁹ Israel nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatosib deqa nanji Yuwal Lentq di gentosib mandam boleq aisib walwelosib gileb. Gileq nab Isip nanji na nanji daurnjsib yuwal ambleq aisib ya uysib moreneb.

³⁰ Bunuqna Israel nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatosib deqa nanji Jeriko qure agutosib kalilyo bati 7 yonabqa qure aqa dadan kalil ululonjeb.

³¹ Sambala unja Rahap a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Israel tamo aiyel nanji lumu na Jeriko qure unqa bonabqa a na nanji aiyel osiqa lawo na gereinjrsiqa ulitnjrej. Qure deqaji

tamo unğasari nanğı Qotei aqa anjam gotranıyoqneb deqa Qotei na nanğı kalil padaltnjrej. Rahap a segi Qotei na uratonaq bole soqnej.

³² Gideon na Barak na Samson na Jepta na Devit na Samuel na Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanğı dego Qotei qa nanğı areqalo singilatoqneb. E nanğı qa olo niñgi saıñwajqa bati keresaiibqo.

³³ Nanğı Qotei qa nanğı areqalo singilatoqneb deqa nanğı na mandor kokba nanğı qoto itnjroqnsib qoto bunıyoqneb. Osib kumbra bole tiñtiñ yoqneb. Inğı bole bole Qotei na nami nanğı enjrqa minjrej qaji di nanğı elenjoqneb. Laion nanğı boqnsib nanğı uyqa laqnab nanğı na nanğı medabu getentetnjroqneb.

³⁴ Namyuwo na nanğı koitnjrqa laqnaq nanğı olo nıamyuwo mosotoqneb. Jeu tamo nanğı boqnsib serie na nanğı ñumqa laqnab nanğı jaraiyoqneb. Nanğı segi singila saiıqoji sonab Qotei na olo nanğı singilatnjroqnej. Nanğı singilaoqnsib qotoqnsib sawa bei bei qaji nanğı teteinjroqneb.

³⁵ Unğasari qudei nanğı anğro nanğı moreñeqnab Qotei na olo subq na tigeltnjroqnej. Jeu tamo nanğı na Qotei aqa tamo qudei nanğı tonto talq di breinjroqnsib jaqatiñ koba enjroqneb. Osib minjroqneb, “Niñgi Qotei qoreiyib iga niñgi uratñgim niñgi tonto talq dena oqedqab.” Onaqa nanğı na saidosib minjroqneb, “Sai. Mondon iga olo subq na tigelosim nıambile tulan boledamu oqom. Deqa unğum, bini iga jaqatiñ oqnsim unum di kere.”

³⁶ Jeu tamo nanğı na Qotei aqa tamo unğasari qudei nanğı misilinjroqnsib kumbainjroqneb. Osib nanğı tonto talq di breinjroqnsib sil singila kokba na nanğı tontnjroqneb.

³⁷ Osib Qotei aqa tamo uŋgasari qudei nanġi meniŋ na ñumoqnsib moiyoṭnjroqneb. Osib olo qudei nanġi serie na ġiŋgeŋnjreqnab moreŋoqneb. Osib olo qudei nanġo jejamu qaja na qametnjroqneb. Nanġi qudei gara bolesai deqa nanġi kaja nanġo juŋgum na gara gereiyoqnsib jugoqneb. Nanġi iŋġi iŋġi tulaŋ saiinjrej deqa nanġi laŋa soqneb. Jeu tamo nanġi na nanġi gulbe enjroqnsib tulaŋ ugeugeinjroqneb.

³⁸ Tamo uŋgasari nanġi di tulaŋ ugeosib soqneb deqa nanġi wadau sawaq di, manaq di, meniŋ kokba miligiq di, sub miligiq di laqneb. Nanġi Qotei qa nanġo areqalo siŋgilatoqneb deqa nanġi kumbra bole yoqneb. Nanġi tamo uŋgasari kalil mandamq di soqneb qaji nanġi bul sai. Nanġo kumbra tulaŋ bolequja.

³⁹ Nanġi kalil Qotei qa nanġo areqalo siŋgilatoqneb deqa nanġi aqa ŋamgalaq di tamo uŋgasari tulaŋ bolequja soqneb. Ariya iŋġi bole bole Qotei na nanġi enjrqa minjrej qaji di nanġi osaiyoqneb.

⁴⁰ Di kiyaaqa? Qotei na olo iŋġi tulaŋ boledamu bei iga egwajqa marsiqa gereiyej unu. Mondon a na iga ti nanġi ti turtgosim iga kalil koba na iŋġi boledamu di egwas. Osim dena a na iga kalil torei boletgwas.

12

Iga Yesus koqyesosim a qa gago areqalo siŋgilatqom

¹ Tamo uŋgasari nami soqneb qaji nanġi di Qotei qa nanġo areqalo siŋgilatoqneb deqa bini nanġi

lan̄bi bul iga agutgesonab iga nan̄gi unjreqnum. Unjreqnum deqa iga sin̄gila na gurgurobuloqnsim bubun̄oqn̄qom. Qotei na iga giltgej deqa iga gurguroqnimqa gulbe qudei na iga getentgwa laqn̄imqa iga gulbe di olo gotran̄yoqn̄qom. Une qudei gagoq di beterqajqa laqnu qaji di dego iga gotran̄yoqn̄qom.

² Osim iga Yesus koqyoqnsim gurgurqom. Iga Qotei qa gago areqalo sin̄gilateqnum di Yesus a segi utru. Bunuqna a na gago areqalo di torei keretqas. Yesus a nami qalieej, a n̄amburbasq di moisim bunuqna a olo tulan̄ areboleboleiyqas. Jeu tamo nan̄gi a qa maroqneb, “A tamo uge deqa a moiqas.” Ariya Yesus a deqa jemaiyosai. A aqa are sin̄gilatosiq n̄amburbasq di moiyej. Bini a olo lan̄ qureq di Qotei aqa awo jaram ban̄ woq di awejunu.

Qotei na iga tingitgwa marsiqa gulbe egeqnu

³ Niŋgi geregere are qaliy. Une tamo nan̄gi Yesus qa tulan̄ ugeoqnsib a jeuteq nab a sin̄gila na tigelesoqnej. Niŋgi dego sin̄gila na tigelesoqniy. Niŋgi ulaaib. Osib asŋŋgaiq.

⁴ Bole, niŋgi une gotran̄yqajqa sin̄gilakobaeq nub. Ariya jeu tamo nan̄gi na kamba niŋgi moiyoŋgosaieq nub.

⁵⁻⁶ O ijo was, Qotei a nami anjam bei niŋgi mern̄gej. Niŋgi anjam deqa are walŋwo kiyo? A niŋgi dalŋgwa osiqa endegsi mern̄gej, “O ijo angro, e nuŋgo Tamo Koba. Deqa e niŋgi tingitŋgwa marsiyqa gulbe en̄goqnit niŋgi gulbe di qoboiyqa asŋŋgaiq. Osib are gulbein̄gaiq. Niŋgi quiy. Tamo un̄gasari e qalaqalain̄jreqnum qaji nan̄gi di e na

olo tingitnjreqnum. Tamo ungasari e ijo segi angro qa mareqnum qaji nanği di e na olo gulbe enjreqnum.” Qotei a ninği aqa segi angro sqa marsiq deqa anjam degsi merņej. Ninği anjam deqa olo are walņwo kiyo?

⁷ O ijo was, Qotei na ninği tingitņgoqnsim gulbe enģoqnimqa ninği singila na tigeloqnsib gulbe di qoboiyoqniy. Abu nanği na nanģo angro nanği gaigai tingitnjreqnub dego kere Qotei na ninği tingitņgeqnu.

⁸ Qotei na aqa angro kalil nanği gaigai tingitnjreqnu. A na ninği tingitņwasai di ninği aqa angro sqa keresai. Ninği gam qaji unģa aqa angro bul sqab.

⁹ Ninği are qaliy. Gago mandam qaji abu nanği na iga tingitgoqneb. Deqa iga nanģo ñam soqtoqnem. Ariya gago laņ qaji Abu a gago qununģ taqateqnu. Deqa iga aqa sorgomq di geregere sosimqa aqa ñam tulaņ soqtoqnqom. Osim dena iga ñambile sqom.

¹⁰ Gago mandam qaji abu nanği sokiñala sosib nanģo segi areqalo dauryosib iga tingitgoqneb. Ariya Qotei na iga geregere aqaryaigwajqa osiq iga tingitgeqnu. Di kiyaqqa? Iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa deqa.

¹¹ Bole, Qotei na iga tingitgwa maroqnsiq gulbe egeqnaqa iga areboleboleigosaieqnu. Iga are gulbeigeqnu. Ariya bunuqna gulbe dena iga siņģilatģimqa iga kumbra bole tiņtiņ dauryqajqa geregere qalieqom. Osim dena iga lawo na sqom.

Ninği Qotei aqa segi kumbra bole dauryiy

¹² Deqa nuŋgo baŋ a laesqas di niŋgi na olo siŋgilatosib wauoqniy. Nuŋgo siŋga tombol dego laesqas di niŋgi olo siŋgila na tigelesoqniy.

¹³ Tigelesosib gam bole dauryosib walweloqniy. Niŋgi degyqab di nuŋgo siŋga ugeqasai. Nuŋgo siŋga olo boleqas.

¹⁴ Niŋgi tamo kalil naŋgi ti koba na geregere lawo na sqajqa siŋgilaoqniy. Osib niŋgi Qotei aqa segi kumbra bole dego dauryqajqa siŋgilaoqniy. Tamo a Qotei aqa segi kumbra bole dauryqasai di a Tamo Koba unqa keresai.

¹⁵ Niŋgi geregere ŋam atoqnsib soqniy. Qotei a niŋgi qa are boleiyeqnu aqa kumbra di niŋgi qudei olo uratosib uloŋo uge. Naŋtaŋ oqsiq gei uge uge ateleneqnu dego kere nuŋgo ambleq di tamo bei a are uge ti sosim kumbra uge uge babtoqniŋqa niŋgi na saidiyi. Tamo dena niŋgi niŋaŋgimqa niŋgi Qotei aqa ŋamgalaq di jiga ti so uge.

¹⁶ Niŋgi na Kristen tamo ungasari naŋgi said-njribqa naŋgi sambala kumbra yaib. Osib Qotei qoreiyai. Agi Aisak aqa ŋiri Iso a Qotei qoreiyej. Osiqa a angro matu soqnej deqa are qalosaioŋiq iŋgi bole bole aqa abu na nami a yqajqa minnej qaji di qarinyosiq dena iŋgi uyo bei awaiyosiq uyej.

¹⁷ Niŋgi qalie, bunuqna Iso a aqa abu aqa iŋgi bole bole di olo oqajqa marnaqa Qotei na saidyej. Deqa a akamugetej. Aqa kumbra uge yej qaji di a olo uratosim are bulyqajqa gam saiiyej.

Niŋgi Jerusalem bunuj laŋ goge di unu qaji deq beleyeb

¹⁸ Nami Israel naŋgi Sainai mana utru jomyosib dia ŋamyuwo ti ambru ti jagwa ti uno-

qneb. Nanjo ban na mana di ojoqneb. Ariya ijo was, ninji ingi ingi deq bosai.

¹⁹ Israel nanji Sainai manaq di gul anjam quqnsib Qotei aqa kakro dego quoqneb. Osib ulaugeteb. Deqa nanji Moses minjeb, “Qotei a olo anjam bei mergaiq.”

²⁰ Nanji Qotei aqa anjam di qusib ulaugeteb. Agi Qotei na nanji endegsi minjrej, “Tamo bei kiyo wagme bei kiyo mana endeq oqimqa ninji a meniñ na qalib moyem.” Qotei na nanji degsi minjrej.

²¹ Manaq di nanji ingi ingi di unoqnsib deqa nanji tulan ulaugeteb. Moses a dego mana deqa ulaosiq marej, “E ulaugetosim tulan ginda gin-daneqnum.”

²² Ariya ninji ingi ingi deq bosai. Ninji Saion manaq beleneb. Osib Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa segi qureq dego beleneb. Qure di agi Jerusalem bunuj lan goge di unu qaji. Ninji lan angro tulan gargekoba sisiyqa keresai nanjoq dego beleneb.

²³ Tamo ungasari Qotei qa korooqnsib loueqnub qaji nanjoq dego ninji beleneb. Tamo ungasari nanji di Qotei aqa segi angro matu tintinj. Nanjo ñam Qotei a lan qureq di nengrenyej unu. Ninji Qotei qa ti tamo ungasari kumbra bole dauryeqnub qaji nanjo qunun qa ti beleneb. Tamo ungasari nanji di Qotei na torei boletnjrej. Qotei agi mondon iga kalil pegigwas.

²⁴ Ariya ninji Yesus qa dego beleneb. Yesus agi Qotei aqa anjam bunuj sinjilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqa yeba waiyej

unu. Yesus aqa leŋ bilenrej qaji a qa dego ningi beleneb. Deqa leŋ dena Qotei aqa anjam ningi merngobuleqnu. Yesus aqa leŋ di tulaŋ bolequja. Leŋ dena Abel aqa leŋ tulaŋ bunyejunu. Abel aqa leŋ na dego ningi anjam merngobuleqnu.

Ningi Qotei aqa anjam quqwa urataib

²⁵ O ijo was, ningi geregere ŋam atoqniy. Qotei na ningi anjam merngoqnimqa ningi aqa anjam dauryqa urataib. Qotei a nami mandamq endi sosiqa Israel naŋgi anjam singila na minjroqnej. Minjreqnaqa naŋgi aqa anjam di dauryqa uratoqneb. Deqa Qotei na naŋgi awai uge enjrej. Awai uge di naŋgi britosib jaraiqa keresai. Ariya bini Qotei a laŋ goge di sosiqa iga dego anjam singila na mergeqnu. Deqa iga a qoreiyqom di a na iga awai tulaŋ ugedamu egwas. Awai uge di iga britosim jaraiqa keresai bole sai.

²⁶ Nami Qotei na Israel naŋgi anjam singila na minjreqnaqa aqa kakro dena mandam reŋgiŋyoqnej. Ariya bini a olo anjam endegsi iga mergeqnu, “Bunuqna bati qujai qa e olo mandam reŋgiŋyqai. E mandam segi reŋgiŋyqasai. E mandam ti laŋ ti reŋgiŋjrqai.”

²⁷ A marej, “Bati qujai qa.” Deqa iga qalieonum, Qotei na iŋgi iŋgi a nami atej qaji di taqal breinjrim naŋgi torei koboqab. Iŋgi iŋgi di agi Qotei na reŋgiŋjrqas. Yimqa iŋgi iŋgi a na reŋgiŋjrqasai qaji di gagai sqab.

²⁸ Qotei a gago Mandor Koba sosiq iga taqatgeqnu. Aqa kumbra di reŋgiŋqa keresai. Deqa iga Qotei binjiyoqnsim kumbra a tulaŋ areareteqnu

qaji dena a qa louoqnsim aqa ñam soqtoqnsim ulaoqnsim aqa sorgomq di sqom.

²⁹ Iga degyqom. Di kiyaaqa? Gago Qotei a ñamyuwo bul inġi inġi kalil koiteleneqnu qaji.

13

Niġi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy

¹ O ijo Kristen was, bati gaigai niġi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy.

² Qure bei qaji tamo naġi nuġo meq boqni b niġi na oqnsib gegerereinjroqniy. Kumbra di niġi urataib. Niġi qalie, qure bei qaji tamo naġi nami nuġo moma qudei naġo meq beqna b tamo bole edegoqnsib gegerereinjroqneb. Ariya naġi tamo sai. Naġi laj aġro.

³ Qotei aqa tamo uġasari qudei naġi tonto talq di unub deqa niġi naġi uratnjraib. Niġi naġi qa are qaloqnsib koba na tonto talq di sobulosib naġi gereinjroqniy. Kristen tamo qudei naġi jeu tamo naġi na jaqatiġ enjre qnub deqa niġi naġi qa dego are qaloqnsib koba na jaqatiġ obuloqnsib naġi gereinjroqniy. Niġi qalie, jeu tamo naġi na nuġo jejamu dego ugeugeiyqa kere.

⁴ Tamo a uġatqas di kumbra bole. Uġa a ta-motqas di dego kumbra bole. Deqa niġi kumbra di ugetaib. Niġi kumbra di gegerere taqatosib Qotei aqa ñamgalaq di jiga sai qoġi soqniy. Niġi qalie, tamo uġasari sambala kumbra ye qnub qaji naġi Qotei na awai uge enjrqas.

⁵ Niġi silali qa mamaulġgaiq. Niġi endegsib maroqniy, “Iga silali ti inġi ti kiñala eqnum di

kere.” Agi Qotei a marej, “E ni uratmqasai. E ni qoreimqasai dego.”

⁶ Deqa iga gago are siŋgilatoqnsim endegsi maroqnom,

“Tamo Koba a na e aqaryaibeqnu.

Deqa e ulaqasai.

Tamo bei na e ugetbqa keresai.”

Iga Yesus dauryqajqa jemaigwasai

⁷ O ijo was niŋgi quiy. Kristen gate naŋgi Qotei aqa anjam palontoqnsib niŋgi merngeqnu. Osib Qotei qa naŋgo areqalo siŋgilatoqnsib kumbra bole bole yeqnu. Naŋgo kumbra deqa niŋgi are qaloqnsib dauryoqniy.

⁸ Yesus Kristus aqa kumbra bulyqasai. A nami degsi soqnej. A bini degsi unu. A bati gaigai degsi sqas.

⁹ Deqa tamo qudei naŋgi bosib anjam utru segi segi na nuŋgo are tigeltetŋgibqa niŋgi naŋgo anjam di dauryaib. Osib Qotei aqa gam urataib. Qotei a niŋgi qa are boleiyeqnu aqa kumbra dena nuŋgo are siŋgilatetŋgoqneme. Ariya tamo qudei naŋgi mareqnu, “Iga iŋgi uyo na gago are siŋgilatoqnom.” Di gisaŋ. Kumbra di laŋa jejamu qa kumbra. Iŋgi uyo dena tamo naŋgi yala aqaryainjrosaieqnu.

¹⁰ Gago atra bijal bunuj unu. Atra tamo naŋgi atra tal namij miligiq di waueqnu. Deqa naŋgi atra bijal bunuj dena iŋgi uyqa keresai.

¹¹ Atra tamo gate nami qaji a tamo ungasari naŋgo une kobotetnrqa maroqnsiq wagne naŋgo leŋ oqnsiq Warum Tulan Getento Koba di miligiq gileqnu. Atra tamo naŋgi olo wagne

nanngo damu osi aiyuqnsib qure qalaq di atoqnsib koiteleneqnub.

¹² Dego kere Yesus a Jerusalem qure qalaq aisiq dia jaqatin osiq aqa segi len bilentosiq tamo ungasari nanngi qa moiyej. Aqa len dena a na tamo ungasari nanngi Qotei aqa segi kumbra boleq di atqajqa deqa marsiq nanngi qa moiyej.

¹³ Deqa iga dego qure qalaq aiyuqnsim Yesus aqa areq di brantoqnsim a ñam uge osiq jemaiyej dego kere iga ñam uge oqnqom.

¹⁴ Iga qalie, mandamq endi qure kalil koboqab. Deqa iga yaun tamo bulosim qure utru saiyoji lanja unum. Mondon iga lan qureq oqsim dia gaigai sqom. Iga qure deq oqwajqa tarineqnum.

¹⁵ Deqa iga Yesus aqa ñam na Qotei binjiyoqnsim atraiyobuloqnqom. Osim iga gago medabu na aqa ñam soqtoqnqom.

¹⁶ O ijo was, ningi na tamo ungasari nanngi kumbra bole bole enjroqniy. Nanngi inngi qudei qa truquoqnbqa ningi na aqaryainjroqniy. Ningi kumbra di urataib. Ningi kumbra degyqab di ningi Qotei atraiyobuloqnqab. Yim Qotei a nunngo kumbra deqa tulan arearetoqnqas.

Yesus Kristus a gago are miligiq di waueqnu

¹⁷ Nunngo Kristen gate nanngi na nunngo qunun taqateqnub. Mondon nanngi nanngo wau deqa Qotei minjqab. Deqa ningi nanngo medabu geregere dauryoqnsib nanngo sorgomq di soqniy. Ningi degyqab di nanngi are gulbe na ningi taqatngwasai. Nanngi arebolebole na ningi taqatngwab. Osib nanngi are gulbe saiyoji sosib ningi geregere aqaryaingoqnqab.

¹⁸ Ningi iga qa Qotei pailyoqniy. Iga qalieonum, iga Qotei aqa njamgalaq di une saiqoji unum. Iga gaigai kumbra bole dauryqajqa are qaleqnum.

¹⁹ Deqa ijo areqalo agiende. Ningi e qa Qotei pailyibqa a na gam waqtetbimqa e nungoq urur boqujatqai.

²⁰ Gago Tamo Koba Yesus a kaja nanjo Mandor singila ti unu qaji. Aqa kaja nanji agi iga. Aqa len aiej dena a na Qotei aqa anjam bunuj gaigai sqas qaji di singilatej. Qotei a are lawo qa utru. A na Yesus olo subq na tigeltej.

²¹ Qotei qujai dena ningi aqaryainjimqa ningi aqa areqalo geregere dauryosib kumbra bole yoqniy. A gago are miligi gereiyetgimqa iga Yesus Kristus aqa wau na kumbra kalil a tulan areareteqnu qaji di yoqnqom. Iga kalil bati gaigai aqa ñam soqtoqnqom. Bole.

Anjam getento

²² O ijo was, e na ningi singilatngwajqa deqa anjam truquyala endi nengrenyonum. Deqa ningi ijo anjam endi geregere qusib dauryoqniy.

²³ E ningi endegsi merngwai. Gago was Timoti a tonto talq dena uratonab oqedej. Deqa a urur ijoq bqas di aqo aiyel ombla na nungoq bosim nungwom.

²⁴ Ningi na ijo kaiye anjam endi osib Kristen gate kalil nanji ti Qotei aqa tamo ungasari kalil nanji ti minjriy. Itali tamo qudei bosib endia unub qaji nanji na dego ningi kaiyeingonub.

²⁵ Qotei a ningi kalil qa are boleiyeme. Bole.

Yesus Aqa Anjam Bole 2014
The New Testament in the Anjam language of Papua
New Guinea, 2014 revision
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini,
2014

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-04-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

0eb339dc-c20a-5065-9483-338933d97585